

УСПЕХИТЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ НАЦИОНАЛНИ ОТБОРИ ПО ТАЕКУОНДО

Димитър Аврамов

Национална спортна академия „Васил Левски“, катедра „Борба и джудо“

ORCID

Avramov, Dimitar – <https://orcid.org/0000-0003-4722-9905>

РЕЗЮМЕ

В годините на своето развитие олимпийският спорт таекуондо е оставил траен отпечатък и върху Република България. От създаването си през 1989 година досега Българската федерация по таекуондо е неизменен член на Световната федерация и е участвала на повечето големи форуми на планетата. Целта на изследването е да се проследят успехите на българския национален отбор в различните възрастови групи. Предмет на изследване е представянето на националните отбори в състезания. Обект на изследване са успехите на състезателите. За целта са прегледани статистически данни от няколко сайта. Изследването показва, че 12–14-годишните кадети са спечелили най-много медали, а Covid-19 кризата оказва негативно влияние върху по-нататъшните постижения на националните отбори.

Ключови думи: таекуондо, постижения, медали, национален отбор

SUCCESSES OF THE BULGARIAN NATIONAL TAEKWONDO TEAMS

Dimitar Avramov

National Sports Academy "Vassil Levski", Department of Wrestling and Judo

ABSTRACT

In the years of its development, the Olympic sport of taekwondo has left a lasting impression on the Republic of Bulgaria. From its establishment in 1989 until now, the Bulgarian Taekwondo Federation is a constant member of the World Taekwondo Federation and participates in most of the major forums on the planet. The purpose of the research is to track the successes of the Bulgarian national teams in different age groups. The subject of the study is the performance in official competitions of national teams. The object of study is the success of the athletes. The methods of the research are statistical analysis of the results of the Bulgarian National Team. The results show that the younger part of the national team – the 12 – 14 year old cadets win the most medals and that the Covid 19 pandemic has a negative impact upon the results of the National team.

Keywords: taekwondo, achievement, medals, national team

ВЪВЕДЕНИЕ

Успехът в Олимпийските игри се измерва с медали. Каква обаче е цената на всяко едновърхово постижение и как то се отразява върху развитието на спорта в дадената държава? Олимпийският и паралимпийският комитет на САЩ са похарчили 327 милиона

долара за развитие на състезателите през 2022 г. (USOPC, 2022), а Великобритания – 349,2 милиона долара за Олимпиадата в Токио 2020 (National, 2024). Интерес буди и проследяването на отражението, което спечелените медали имат върху спорта в съответната страна. По данни на йорданския Олимпийски комитет, след Олимпийската титла на Ахмед Абугауш от Игрите в Рио през 2016 година, 50 000 екипа за таекуондо са продадени в страната за три месеца (Palmer, 2019). Проследяването на успехите на българския национален отбор би било отправна точка към прогнозиране и установяване на закономерности в развитието на таекуондо в страната.

Световната федерация по таекуондо (World Taekwondo) е създадена през 1973 г. (Kukkiwon, 2024). Нейното основаване е свързано и с провеждането на първото Световно първенство по таекуондо същата година. Българската федерация по таекуондо стил ВТ (Олимпийска версия) се основава почти 20 години по-късно, през 1989 г., а през 1991 България изпраща и първия си национален отбор за мъже и жени на участие в Световно първенство. То се провежда в Гърция и в него вземат участие следните състезатели (Taekwondodata, 2024):

Таблица 1. *Национални отбори по таекуондо 1991 г.*

СП 1991		Световна купа 1991
Валерий Найденов	Треньор	Владимир Петев
Стефан Маринов	мъже – 54 кг	Александър Патазински
Любомир Пенев	мъже – 64 кг	Любомир Пенев
Илия Милев	мъже – 70 кг	Денислав Скорчев
Благой Милев	мъже – 76 кг	Антон Андреев
Калофер Русев	мъже – 83 кг	
Димитър Ников	мъже + 83 кг	Димитър Ников
Елена Крайнова	жени – 51 кг	

В същия архив има данни за участие на Световна купа по таекуондо на българския национален отбор през същата 1991 г., в периода 19–22 септември в Загреб, тогавашна Югославия.

Разбира се, този млад тогава спорт у нас не жъне мигновено международни успехи. Те идват много по-късно. От първия голям форум досега са се провели общо 26 световни първенства за мъже и 19 за жени (Web world taekwondo, 2024). До момента България няма домакинство само на световно първенство за тази възрастова група. През 2022 г. страната ни е домакин на световни първенство за кадети и юноши (БТА, 2022). От 1996 г. се провежда и световно първенство за юноши и девойки, като досега са проведени 14 такива

шампионата. Началото на световните първенства за кадети е дадено през 2014 г. в Баку. До момента са проведени 6 такива първенства. Континенталните и световните първенства са биануални събития и обикновено не се засичат в една година, но се случват и изключения. В допълнение на това и Covid-19 променя графика на всички спортни мероприятия по света (Keshkar, Karegar, 2022).

Първото Световно първенство стартира със 161 състезатели от 20 отбора от 17 държави, включително 3 отбора, представляващи Източните, Западните и Централните американски щати (Chung, 2018). Участниците в тези национални отбори са аматьори, които тренират таекуондо като хоби. По това време няма национални федерации по таекуондо с изключение на Корейската таекуондо асоциация (КТА, 2024). За мащаба, който достига Световната федерация, съдим по данните от последното Световно първенство за мъже и жени, което е и най-голямото до момента (Ed news, 2023). Първенството през 2023 г. в Азербайджан събира 949 състезатели от 144 държави. За голямата конкуренция и нужда от състезания говори и спортният календар в таекуондо и видовете състезания (Таблица 2).

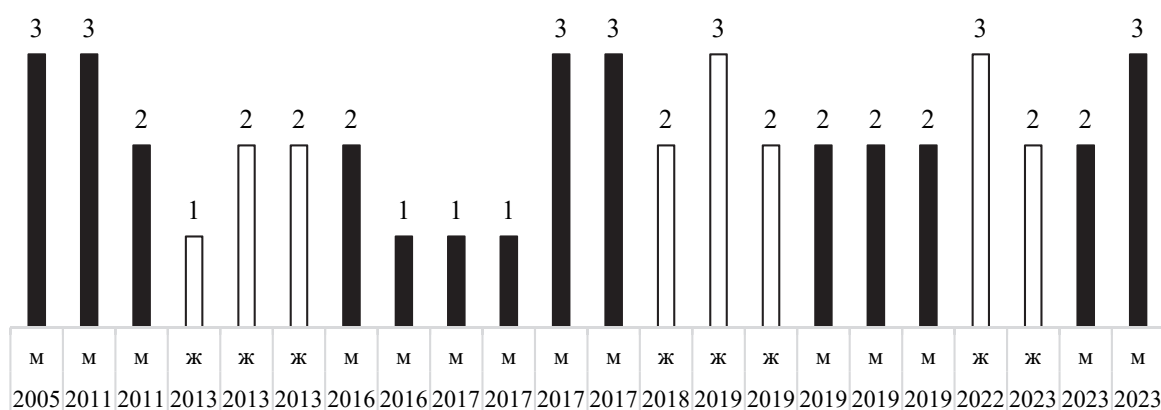
Таблица 2. Видове състезания и техният ранкинг според Световната федерация (World Taekwondo, 2024)

Първенства, провеждани от Световната Федерация	Ранкинг на състезанието	Първенства, провеждани от Европейската федерация
Олимпийски игри	G20	
Паралимпийски игри		Европейско пара първенство
Световно първенство мъже и жени	G14	
Световно първенство за юноши	G4	
Световно първенство за кадети		
Пара световно първенство		
Световна купа		
Световни игри	G4	Европейски игри
Световно Гранд При Финал	G10	
Световно Гранд При	G6	
Световно женско отворено първенство	G4	
Студентско световно първенство	G1	Открити ранкинг турнири
Универсиада	G2	Европейско първенство за юноши
Световно първенство за военни	G1	
Континентални първенства	G4	Европейско първенство за мъже и жени
Гранд слем чалендж	G2	
Световни игри за военни	G2	
Младежки Олимпийски игри	G6	
	G3	Купа на президента на СФ
		Европейско първенство до 21 години
		Европейско първенство за кадети

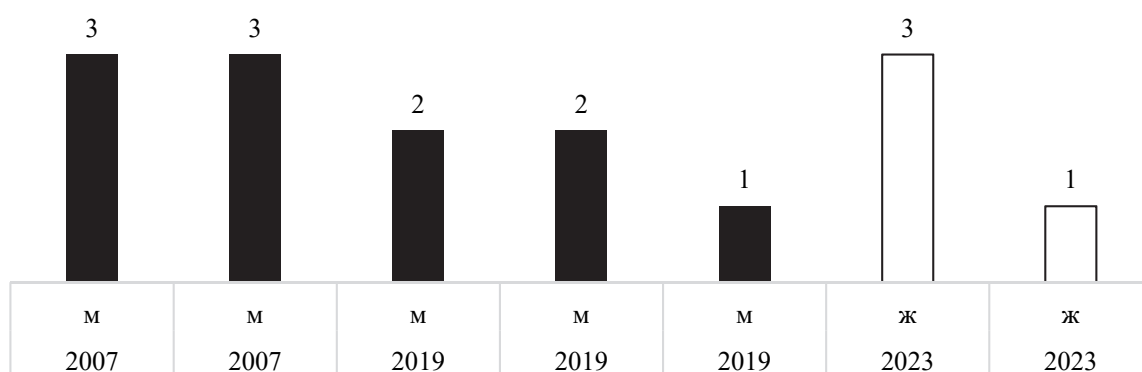
МЕТОДИКА

За нуждите на изследването са проучени литературни източници на английски, български и корейски език. На базата на тези проучвания са установени медалите, спечелени от българските състезатели от европейски, световни първенства и олимпийски игри. В проучването са включени европейски и световни първенства за кадети, юноши и девойки, мъже и жени. Включено е и Европейското първенство до 21 години. В изследването не са включени Европейското клубно първенство, където се участва на клубен принцип, и Европейското първенство на олимпийски категории, тъй като то е с ранг G1. Проучени са състезанията до месец октомври 2024 г. Приложен е честотен анализ.

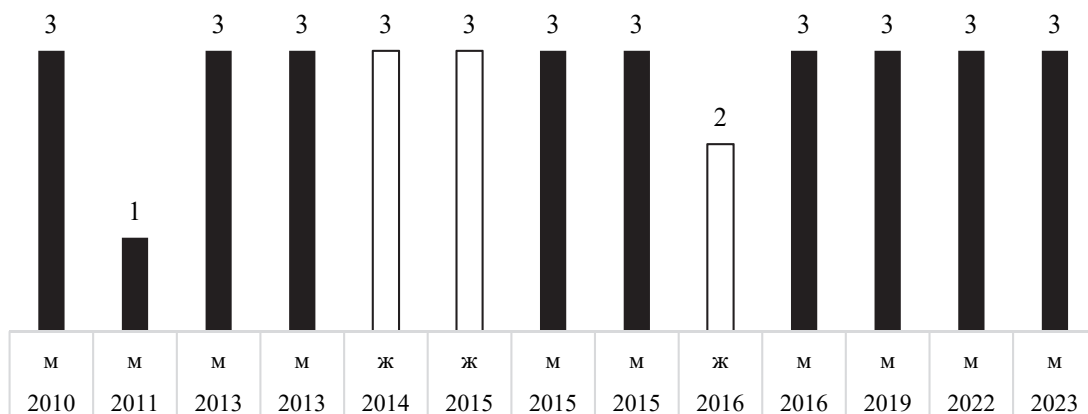
РЕЗУЛТАТИ

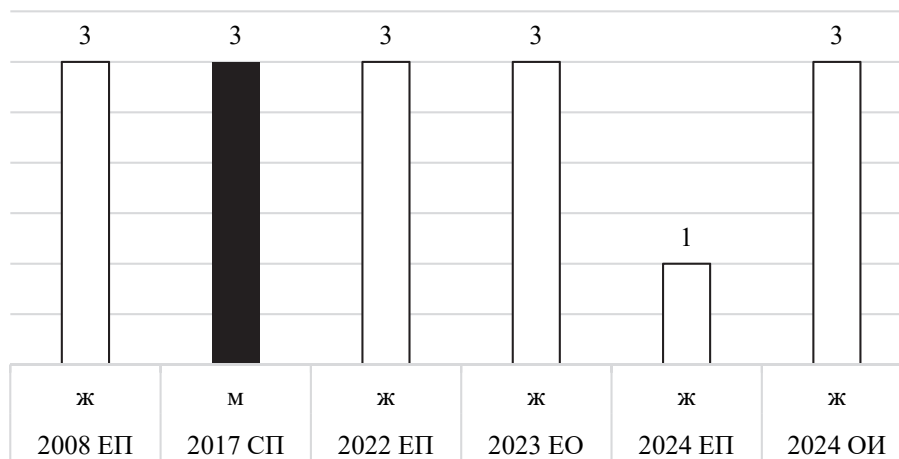
Фигура 1. Призови класирания от европейски първенства за кадети (м) и кадетки (ж)

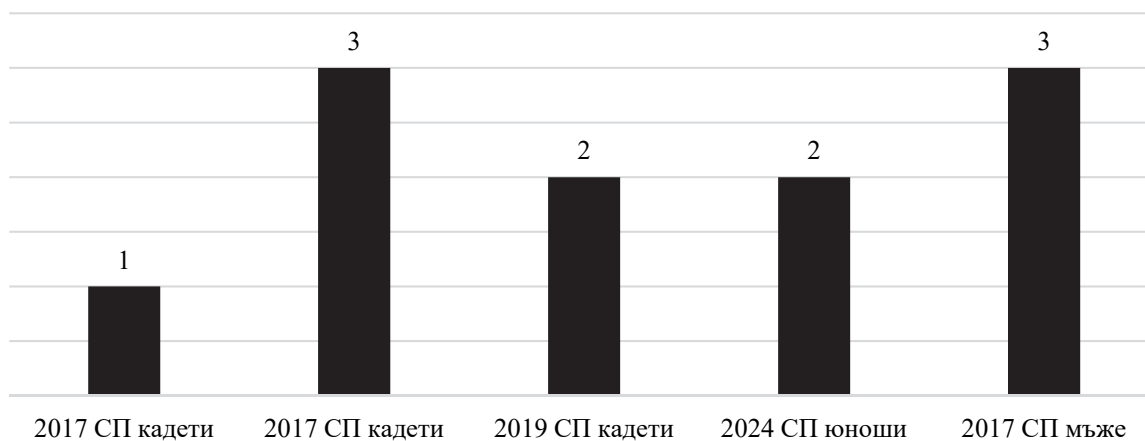
Фигура 2. Призови класирания от европейските първенства за юноши (м) и девойки (ж)

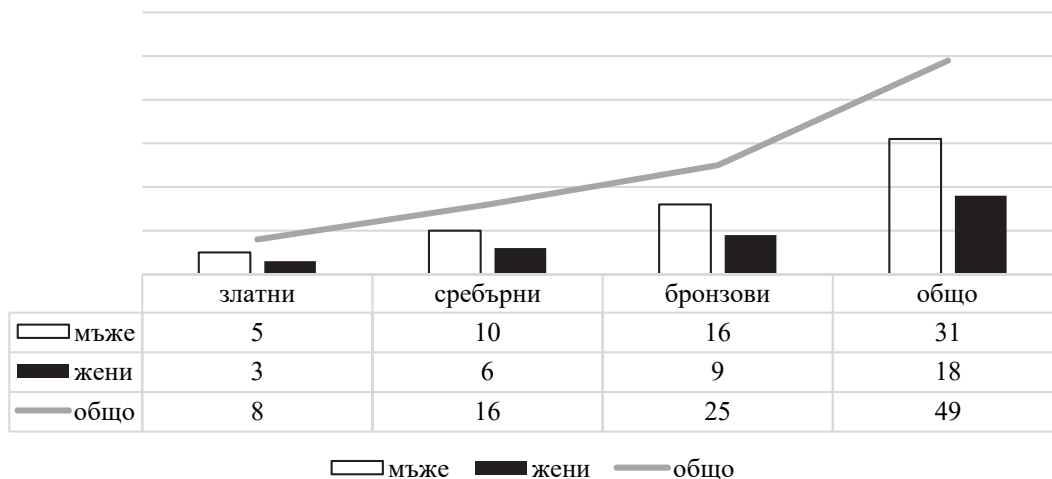
Фигура 3. Призови класирания от европейските първенства за юноши (м) и девойки (ж) до 21 години

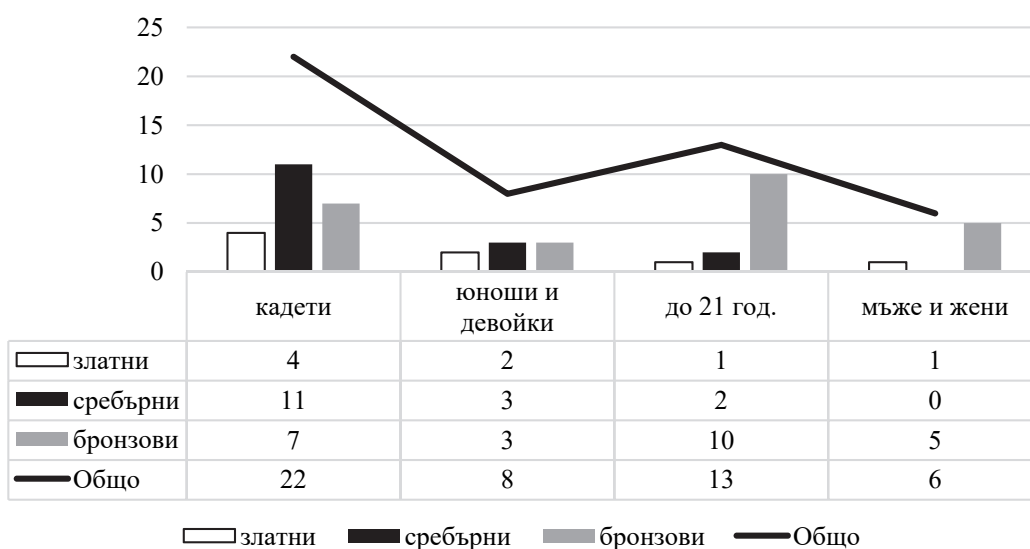
Фигура 4. Призови класирания при възрастова група мъже (м) и жени (ж) от европейско, световно първенство, европейски и олимпийски игри

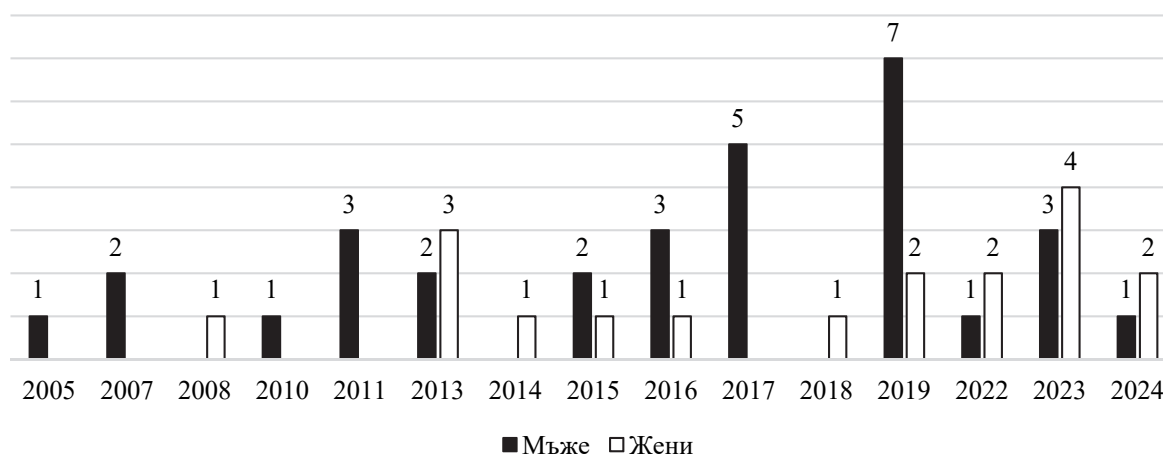
Фигура 5. Призови класирания от световни първенства при мъжете

Фигура 6. Спечелени медали от мъжките и женските национални отбори

Фигура 7. Спечелени медали от различните по възраст национални отбори

Фигура 8. Хронология на броя спечелени медали от националните отбори на България

ДИСКУСИЯ

Резултатите от изследването показват, че въпреки сравнително ранното присъединяване към Световната федерация, на българския отбор по таекуондо са му необходими 16 години, за да спечели медал от сериозен форум. Съвременното таекуондо е спорт, в който медали печелят страни, които обикновено не могат да вземат такъв от Олимпиада (Beech, 2021), но това дълги години е невъзможно за България. След първия медал от Европейското първенство за кадети през 2005 г. прави впечатление, че тази възрастова група е най-успешната за България с най-много медали и най-много първи места до момента (44% от общия брой медали). Дали това се дължи на неправилна методика при по-нататъшните възрастови групи, или на форсиране на тренировъчния процес при кадетите и по-късното прегаряне или контузване, е обект на по-задълбочено изследване. Министерството на младежта и спорта не стимулира с финансови премии тази възрастова група (ММС, 2024), но няма съмнение, че тя е ключова при последвалите успехи в по-горните възрасти. До момента момчетата от тази възрастова група са спечелили по-голяма част от медалите (63%), но последните шест години двата пола са изравнени по този показател. Интересно би било да се проследи в контекста на динамиката на спортното постижение и развитието на повечето текущи шампиони при мъжете, за да се установи тяхното ниво на успех на големи състезания в предишни възрастови групи.

Юношите и девойките са успели да спечелят 16% от общия брой медали, като представителите на мъжкия пол имат предимство тук със 72% пред момчетата. Въпреки това, през последните две европейски първенства за тази възрастова група медалите за България идват точно от представителките на нежния пол. Тази група се явява ключова за по-нататъшните успехи, тъй като в световен мащаб е последна преди мъже и жени.

Европейските първенства до 21 години са състезание, което се организира само от Европейския таекуондо съюз. При тях българският отбор е завоювал 26% от спечелените медали от всичките си възрастови гарнитурни, като предимство отново имат мъжете с почти 77%. Не е ясно доколко и липсата на финансово бонифициране на постиженията от това състезание от страна на Министерството на младежта и спорта на Република България оказва влияние върху резултатите от това състезание.

Напълно закономерно спечелените медали при мъжете и жените са най-малко.

Спечелените медали представляват 12% от общия брой. Резултатите обаче показват, че жените имат сериозно предимство пред мъжете – почти 83% се дължат на резултатите на жените и само 17% на тези на мъжете. Естествено е при тази възрастова група и спечелването на медал да е най-трудно. Въпреки слабите резултати на българския отбор при тази възрастова група, прави впечатление, че повечето от тях са получени в периода (2022–2024).

По отношение на броя медали, 2019 година е най-успешната в историята на българското таекуондо с цели 18% от спечелените медали в историята на националния отбор. Кризата с Covid-19 се отразява отрицателно на постиженията на българския отбор и от направеното проучване става ясно, че през следващите години няма закономерност в успехите – 2021 – 0%, 2022 – 6%, 2023 – 14%, 2024 – 6%. Медалите през 2024 година са с най-голяма стойност – европейско злато при жените и бронзов олимпийски медал.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изследването показва, че успехите на българските таекуондисти до момента са най-многобройни при кадетите. Закономерността на възрастовата пирамида при успехите на българските състезатели се нарушава единствено от юношите и девойките до 21 години, т.е. кадетите печелят най-много медали (44%), а мъжете и жените – най-малко (12). Изследването показва, че въпреки успехите при кадетите, преминавайки в по-горна възрастова група, повечето състезатели не успяват да повторят своите успехи.

Въпреки че медалите на българския отбор за 2024 са само 3, те са с особена тежест, тъй като тук е и първият олимпийски медал за българското таекуондо, както и първата ни титла от Европейско първенство при жените. Фактът обаче, че те са спечелени от състезателка, която не е продукт на българската система за подготовка на таекуондисти и не провежда подготовка за състезания в България, показва, че този успех, колкото и значим, не е гаранция за по-нататъшно повишаване на успехите на родните таекуондисти.

ЛИТЕРАТУРА

БТА. (2022). Президентът Румен Радев ще открие Световното първенство за юноши и девойки в София. // БТА. (2022). Prezidentat Rumen Radev shte otkrie svetovnoto parvenstvo po taekuondo za iunoshi i devoiki v Sofia. Retrieved on October 10, 2024 from <https://www.bta.bg/bg/news/bulgaria/oficial-messages/national/305875-prezidentat-rumen-radev-shte-otkrie-svetovnoto-parvenstvo-po-taekuondo-za-yunosh>

ММС (Министерство на младежта и спорта). (2024). НАРЕДБА № 5 от 29.10.2019 г. за критериите, условията и реда за награждаване на спортисти, треньори и длъжностни лица // ММС (Ministerstvo na mladejta i sporta). (2024). Naredba № 5 ot 29.10.2019 g. za kriteriite, usloviyata i reda za nagrajdavane. Retrieved on 13 November, 2024 from http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Naredbi/2024/10/NAREDBA_5_ot_2910_2019_g_za_kriteriite_usloviqta_i_reda_za_nagrajdavane.pdf

Beech, H. (2021). Taekwondo is a path to medals for countries that rarely get them. *The New York Times*, Retrieved on November 10, 2024 from <https://www.nytimes.com/2021/07/25/sports/olympics/taekwondo-olympics-medals.html?searchResultPosition=5>

- Chung, Tae-hwa. (2018). *A big man who embraced the world*. KSOC.
- Ed news. (2023). 26th edition of World Taekwondo Championships was organized excellently Chungwon Choue. Retrieved on 10/10 2024 from <https://ednews.net/en/news/sport/597133-26th-edition-world-taekwondo-championships>
- Keshkar, S, Karegar, GA. (2022). Effect of the COVID-19 pandemic on the sports industry. *COVID-19 and the Sustainable Development Goals*. 2022:123–57. doi: 10.1016/B978-0-323-91307-2.00004-3. Epub 2022 Jul 29. PMID: PMC9335069. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9335069/>
- KTA. (2024). Retrieved on 10/10, 2024 from <https://www.koreataekwondo.co.kr/d002>
- Kukkiwon. (2024). *History of taekwondo*. Retrieved on 10/10, 2024 from <https://www.kukkiwon.or.kr/base/contents/view?contentsNo=51&menuLevel=2&menuNo=64>
- National, The. (2024). *How much does it cost to create an Olympic athlete*. Retrived on 11 November 2024 from <https://www.thenationalnews.com/business/2024/08/02/olympic-athlete-cost-how-much/>
- Palmer, D. (2019). *Jordan hails growth of taekwondo under reign of King Abdullah*. *Inside the games*. Retrieved on 13 november 2024 from <https://www.insidethegames.biz/articles/1080860/jordan-hails-growth-of-taekwondo-under-reign-of-king-abdullah-ii>
- Taekwondodata. (2024). List of competitors and results. Retrieved on 10/10, 2024 from <https://www.taekwondodata.com/>
- USOPC (United States Olympic and Paralympic Committee). (2022). Financial summary. Retrieved on 13 November, 2024 from <https://www.usopc.org/2022-impact-report/financial-summary>
- Web world taekwondo. (2024) Participants in the world 1987 women world championships. Retrieved on 10/10, 2024 from <https://web.worldtaekwondo.martial.services/competitions/barcelona-1987-world-taekwondo-championships/medalists>
- World Taekwondo. (2024). Ranking Bylaw. Retrieved on 10/10, 2024 from: [https://www.worldtaekwondo.org/viewer_pdf/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://www.worldtaekwondo.org/att_file/documents/WT%20Ranking%20Bylaw%20\(June%201,%202024\).pdf](https://www.worldtaekwondo.org/viewer_pdf/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://www.worldtaekwondo.org/att_file/documents/WT%20Ranking%20Bylaw%20(June%201,%202024).pdf)

Адрес за кореспонденция:

Димитър Аврамов

Национална спортна академия „Васил Левски“,

катедра „Борба и джудо“

E-mail: dimitar.avramov@nsa.bg